

ગુજરાતી સાહિત્યની પ્રથમ કૃતિઓ અને તેના સર્જકો

સાહિત્ય સ્વરૂપ	કૃતિનું નામ	લેખક/સંપાદકનું નામ	વર્ષ
નિબંધ	મંડળીને મળવાથી થતા લાભ	નર્મદ	
બારમાસી કાવ્ય	નેમિનાથ ચતુષ્પાદિકા	વિનયચંદ્ર સુરી	૧૨૪૪
કરુણપ્રશસ્તિ કાવ્ય	કાર્બસ વિરહ	કવિ દલપતરામ	
પ્રબંધ	કાન્હડે પ્રબંધ	પદ્મનાથ	૧૪૫૬
આત્મકથા	મારી હકીકત	નર્મદ	૧૯૩૪
ઈતિહાસ	ગુજરાતનો ઈતિહાસ	પ્રાણલાલજી ડોસા	૧૮૫૦
નાટક	લક્ષ્મી	દલપતરામ	૧૮૫૦
પ્રવાસગ્રંથ	ઇંગ્લેન્ડની મુસાફરીનું વર્ણન	મહીપતરામ નીલકંઠ	
નવલિકા	ગોવાલણી	કંચનલાલ મહેતા	
નવલકથા	કરણઘેલો	નંદશંકર મહેતા	૧૮૬૬
જાનપદી નવલકથા	સોરઠ તારાં વહેતાં પાણી	ઝવેરચંદ મેઘાણી	
સામાજિક નવલકથા	સાસુ વહુની લડાઈ	મહીપતરામ નીલકંઠ	
આખ્યાન	સુદામાચરિત	નરસિંહ મહેતા	
મહાનવલ	સરસ્વતીચંદ્ર	ગો.મા.ત્રિપાઠી	૧૮૮૭-૧૯૦૧
સોનેટ	ભણકારા	બ.ક.ઠાકોર	
પદ્યવાર્તા	હંસરાજ વચ્છરાજ ચોપાઈ	કવિ વિજયભદ્રસૂરિ	
કાવ્યસંગ્રહ	ગુજરાતી કાવ્યદોહન	કવિ દલપતરામ	૧૮૬૨
શબ્દકોશ	નર્મકોશ	નર્મદ	૧૮૬૧
જીવનચરિત	કોલંબસનો વૃતાંત	પ્રાણલાલ મથુરદાસ	૧૮૫૨
ગઝલ	બોધ	બાલાશંકર કંથારિયા	
એકાંકી	લોમહર્ષિણી	બટ્ટભાઈ ઉમરવાડીયા	
ખંડકાવ્ય	વસંત વિજય	કવિ કાન્ત	
રાસ	ભરતેશ્વર બાહુબલિરાસ	શાલિભંદ્રસૂરિ	૧૧૮૫
સામાજિક કરુણાંત નાટક	લલિતાદુઃખદર્શક	રણછોડલાલ દવે	
રૂપક કાવ્ય	ત્રિભુવનદીપક પ્રબંધ	કવિ જયશેખરસૂરિ	
લોકવાર્તા	હંસરાજ -વચ્છરાજ ચઉપઈ	વિજયભદ્ર	૧૩૫૫
વાચનમાળા	હોપવાંચનમાળા	હોપ સમિતિ	૧૮૫૮
સામયિક	ડાંડિયો	નર્મદ	
વર્તમાનપત્ર	મુંબઈ સમાચાર		
ઋતુ અને શ્રુંગાર કાવ્ય	વસંતવિલાસ	અજ્ઞાત	૧૪૫૨
મનોવિજ્ઞાન	ચિત્તશાસ્ત્ર	મણિલાલ દ્વિવેદી	

પ્રથમ મેગેઝીન	બુધ્ધિપ્રકાશ(પખવાડિક)		૧૮૫૦
પંચાગ	ગુજરાતી પંચાગ		૧૮૭૧
ગુજરાતી વર્તમાનપત્ર	મુંબઇ સમાચાર	ફરદૂનજી મર્જબાન	
ફાગુ કાવ્ય	સિરિથૂલીભદ્ર	જિનપદ્મસૂરિ	૧૩૩૪
રૂપક કાવ્ય	ત્રિભુવનદીપક પ્રબંધ	જયશેખરસૂરિ	
નાટક	લક્ષ્મી	દલપતરામ	૧૮૫૭
સ્ત્રી સામયિક	સ્ત્રીબોધ		૧૮૫૭
હાસ્યનું ગંભીર પુસ્તક	વિનોદ વિમર્સ		
શબ્દકોશ	ગુજરાતી -અંગ્રેજી શબ્દકોશ	અરદેશર	૧૮૨૨
ગણિત	ગણિતકૃતિ	જગન્નાથ શાસ્ત્રી	૧૮૨૬
જ્ઞાન કોશ	ગુજરાત સર્વસંગ્રહ	નર્મદાશંકર દવે	૧૮૮૭
ટૂંકી વાર્તા	હીરા	રણજિતરામ મહેતા	૧૯૦૪
જોડણી કોશ	ગુજરાતી જોડણીકોશ	ગુજરાત વિદ્યાપીઠ	૧૯૨૯
બૃહદ શબ્દકોશ	ભગવદગોમંડળ	ચંદુલાલ પટેલ અને ભગવતસિંહ	૧૯૪૪-૫૫
આધુનિક સચિત્ર જ્ઞાનકોશ	પ્રસન્નિકા જ્ઞાનકોશ	બંસીધર શુક્લ	૧૯૭૬
બૃહદ વિશ્વકોશ	બૃહદ વિશ્વકોશ- ૨૬ ખંડ	ધીરૂભાઈ ઠાકર	૧૯૮૯
આધુનિક ઢબનો જ્ઞાનકોશ	જ્ઞાનચક્ર	રતનજી ફરામજી શેઠ	૧૯૯૮-૧૯૦૪
આખ્યાન	સુદામચરિત્ર	નરસિંહ મહેતા	
સૌપ્રથમ ગુજરાતી નાટક	લક્ષ્મી	દલપતરામ	
અર્વાચીન ગુજરાતીનું સૌપ્રથમ દેશભક્તિ કાવ્ય	હુન્નરખાનની ચડાઈ	દલપતરામ	
સૌપ્રથમ ગુજરાતી કવિતા	બાપાની પીંપર	દલપતરામ	
સૌપ્રથમ ગુજરાતી ચરિત્ર	કવિ ચરિત્ર	વીર નર્મદ	
ગુજરાતી ભાષાની પ્રથમ કરૂણ સામાજિક નાટક	લલિતા દુખ:દર્શક	રણછોડભાઈ દવે	
પ્રથમ ઇતિહાસ	ગુજરાતનો ઇતિહાસ	પ્રાણલાલ એદલજીડોસા	
પ્રથમ વાર્તાસંગ્રહ	તાર્કિક બોધ		
પ્રથમ હાસ્ય નવલકથા	ભદ્રંભદ્ર	રમણભાઈ નીલકંઠ	

www.gnanbhandra.com